

Таміла Філіппович,
викладач кафедри теорії
та практики іноземних мов,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

НАЦІОНАЛЬНІ ВАРІАНТИ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ В КРАЇНАХ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Проблема мовної варіативності є однією з найбільш складних, багатогранних і різнохарактерних в сучасній лінгвістиці й вивчається не одне десятиліття. Існує безліч робіт спрямованих на дослідження окремих аспектів варіативності. Проблемами іспанської мовної варіативності займались: Г.В. Степанов, Н.М. Фірсова, В.В. Виноградов, О.С. Чеснокова, А.Д. Швейцер, Л.В. Щерба, Т. Бланко Гонсалес, М. Коста Санчес та інші.

Одним із авторів концепції «національний варіант» вважають російського академіка Г.В. Степанова, який розглядає його як «такі форми національної мови, котрі не виявляють різких структурних розходжень, але разом із тим набувають автономію, яка досягається в межах кожної національної спільноти» [3, с. 58]. Поняття «національний варіант мови» викликало чимало дискусій серед іспанських і латиноамериканських лінгвістів щодо статусу різновидів іспанської мови, зокрема у країнах Латинської Америки. У зарубіжній науковій літературі вживаються різні терміни: *castellano*, *idioma nacional*, *el idioma de* + назва країни, *el idioma nacional de* + назва жителів країни, *idioma native*, та інші [4, с. 22]. У літературних джерелах можна натрапити на поняття «національний варіант мови» і «діалект», які вживають як синоніми, коли говорять про іспанську мову в латиноамериканських країнах, наприклад, «аргентинський діалект іспанської мови», «колумбійський діалект іспанської мови», «мексиканський діалект іспанської мови» тощо.

Час завоювань іспанськими конкістадорами Центральної та Південної Америки співпадає з інтенсивним розвитком іспанської (кастильської) мови. На той час в ній відбуваються значні перетворення: спрощення фонологічної

системи, укладання норм граматичної системи, наближених до сучасної іспанської мови. Вагомий вплив на розвиток кастильської мови в латиноамериканських країнах здійснили перші колонізатори, що прибули з Андалузії та Канарських островів, а також наступні еміграційні хвилі людей з різних провінцій Іспанії та європейських країн.

Перші мови, з якими познайомилися іспанські завойовники в Латинській Америці, були мови таїно, науатль і кечуа (Антильські острови, Мексика). Менший внесок в розвиток латиноамериканських варіантів іспанської мови зробили такі мови, як гуарані (Парагвай), арауканська мова (Чилі), мова майя (Гондурас, Гватемала). Багато речей, явищ чи понять, з якими зіткнулись перші колонізатори, були невідомі для жителів Іспанії, тому не мали необхідних еквівалентів у лексиці. Так іспанська мова поповнилась такими словами як: *maíz* (кукурудза), *tabaco* (тютюн), *chocolate* (шоколад), *tomate* (помідор), *bohío* (хати́на), *canoa* (каное), *patata* (картопля).

Сьогодні нараховується 123 мовні сім'ї тубільних мов, котрі залишили свій слід в іспанській мові Латинської Америки. На думку О. О. Плеухової, ступінь впливу тубільних мов не залежить від важливості самої тубільної мови, а від того, наскільки раніше відбувся історичний контакт корінних жителів з іспаномовними завойовниками [2, с.85]. У словниковому складі іспанської мови Латинської Америки є достатньо велика кількість слів тубільного походження, які є незрозумілими для жителів Іспанії. Наприклад, *durazno* (персик), *guajira* (кошик), *chacra* (ферма), *carro* (машина), *pollera* (спідниця), *guagua* (автобус) та багато інших.

Іспанській мові латиноамериканських країн також властиві архаїзми, тобто слова, які в Іспанії застосовують лише в літературному, а не в розмовному стилі: *enojarse* (*enfadarse* – сердитися), *angosto* (*estrecho* – вузький), *dañar* (*estropear* – псувати), *liviano* (*ligero* – легкий) та інші.

Оскільки вплив на формування національних варіантів іспанської мови мали різноманітні чинники (історичний, етнічний, соціально-політичний,

географічний), то національно-специфічні риси відобразились на всіх мовних рівнях: у фонетиці, лексиці та граматиці [5, с.76].

На фонетичному рівні для латиноамериканських національних варіантів іспанської мови властиве явище *seseo* – вимова звуків [θ] і [ʃ] як щілинного [ʃ]. Наприклад, *sincero* [ʃinθero] в Іспанії та [ʃinʃero] в Латинській Америці. *Yeísmo*, тобто вимова звука [ʎ] як [y]: *calle* – /caʎe/ (вулиця). А також явище придиху: *esta* – /ehta/ та скорочення буквосполучень із приголосних звуків: *doctor* – /dotor/ (лікар), *digno* – /dino/ (достойний). На морфологічному рівні національних варіантів іспанської в Латинській Америці є наступні відмінності: *voseo*, тобто використання займенникової форми *vos* замість *tú* і *tí* в Аргентині, Уругваї, Парагваї, Центральній Америці; *loísmo*, тобто використання займенника *lo* як прямого додатка для іменників-істот чоловічого роду однини замість форми *le*, більш уживаної в Іспанії, наприклад: *lo escucho* у *le digo*, а в Іспанії – *le escucho* у *le digo* (я його слухаю і кажу йому). В іспанській мові Латинської Америки дуже поширене застосування зменшувальних суфіксів для іменників, прислівників: *ranchito* (*ranch* – ранчо), *suavecito* (*suave* – ніжно, м'яко), *ahorita* (*ahora* – зараз). У граматиці можемо спостерігати наступне: використання *Pretérito indefinido* замість *Pretérito perfecto*; *hoy hice* замість *hoy he hecho* (я сьогодні зробив). У латиноамериканських варіантах іспанської мови дієслова руху досить часто вживають у зворотній формі: *irse*, замість *ir*; *venirse* замість *venir*; *entrarse* замість *entrar* та інші [1, с.42].

Отже, іспанська мова країн Латинської Америки має багато національних варіантів, що містять велику кількість спільних ознак із іспанською мовою, якою спілкуються на території Іспанії, але поряд із тим також вміщує ряд специфічних відмінностей у фонетиці, лексиці й граматиці, що відрізняють її від класичного варіанту іспанської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуз О. Особливості іспанської мови в країнах Латинської Америки. *Актуальні питання іноземної філології*. Луцьк, 2016. № 4. С.39-43.
2. Носкова А. И., Плеухова Е.А. Эволюция испанского языка в странах Латинской Америки. *Филология и культура*. Казань, 2013. № 1. С. 84–90.
3. Степанов Г. В. К проблеме языкового варьирования: испанский язык Испании и Америки. Москва, 1996. 327 с.
4. Фирсова Н. М. Современный испанский язык в Испании и странах Латинской Америки. Москва, АСТ: Восток-Запад, 2007. 352 с.
5. Чеснокова О. С. Испанский язык в странах Латинской Америки. Мексика: учеб. пособие. Москва: Изд-во РУДН, 2004. 99 с.